فیلتر کالمن توسعه یافته جمعی چند نرخی تأخیردار برای تخمین وضعیت با ترکیب سنسورهای ژیروسکوپ و ستاره

نرگس صادقزاده نخودبریز ' بیژن سلطانی ' میلاد پسند " حمید رادمنش ⁺ ۱- استادیار - دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر - دانشگاه صنعتی قم - قم - ایران <u>sadeghzadeh@qut.ac.ir</u> ۲- محقق - پژوهشکده سامانههای حمل و نقل فضایی - پژوهشگاه فضایی ایران - تهران - ایران <u>bsoltani@eri.ac.ir</u> ۳- محقق - پژوهشکده سامانههای حمل و نقل فضایی - پژوهشگاه فضایی ایران - تهران - ایران ۴- استادیار - دانشکده مهندسی برق، دانشگاه آزاد اسلامی تهران احد تهران مرکز، تهران، ایران <u>H.radmanesh@iauctb.ac.ir</u>

چکیده: در این مقاله، اطلاعات سنسورهای وضعیت ژیروسکوپ و ستاره به منظور تخمین وضعیت و با وجود زمان نمونهبرداری چندنرخی و تأخیر اندازهگیری در سنسور ستاره ترکیب میشوند. در این راستا، نیاز است تا فیلتر کالمن توسعهیافته ('EKF) اصلاح شود به نحوی که به دلیل کاهش حجم محاسبات، نیازی به تکرارگامهای قبلی پس از رسیدن داده تأخیردار و با نرخ نمونهبرداری متفاوت نباشد همچنین الگوریتم در صورت عدم وجود داده سنسور ستاره به دلیل نرخ پایین نمونهبرداری، بتواند به کار خود ادامه دهد و پس از رسیدن داده بتواند به نحوی بهینه عملکرد خود را اصلاح نماید. برای این منظور و با هدف به دستگیری تأخیرهای اندازهگیری، از پیشبینی مدل اندازهگیری همانند آنچه در مرجع [۷] پیشنهاد شده است، استفاده میگردد و برای مسئله تخمین وضعیت با استفاده از فیلتر کالمن توسعهیافته و با وجود سنسورهای چندنرخی ژیروسکوپ و ستاره و در حضور تأخیر اندازهگیری در سنسور ستاره، بسط و توسعه داده میشود. سپس، توسط شبیهسازی و همچنین با استفاده از دادههای آفلاین جمع آوری شده از

كلمات كليدى: تخمين وضعيت، داده هاى چندنرخى، تركيب اطلاعات سنسورى، سنسور ستاره، سنسور ژيروسكوپ

نوع مقاله: پژوهشی

DOI: 10.52547/jiaeee.20.3.149

- تاریخ ارسال مقاله : ۱۴۰۱/۰۳/۱۳
- تاريخ پذيش مشروط مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۰۷
  - تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۱/۲۰
- نام نویسندهی مسئول: نرگس صادق زاده نخودبریز
- **نشانی نویسندهی مسئول**: قم- بلوار شهید خداکرم، دانشگاه صنعتی قم

of Iranian

مجله انجمن مهندسی برق و الکترونیک ایران- سال بیستم- شماره سوم- پائیز ۱۴۰۲- صفحه ۱۴۹- ۱۵۸ 🚌

۱– مقدمه

در مسئله تخمین وضعیت، زوایای چرخش یک وسیله نسبت به یک مختصات مبنا با استفاده از اطلاعات سنسورهایی چون سنسورهای اینرسی و سنسورهای وضعیت، تخمین زده میشود. روشهای بر اساس مدل با به کارگیری مدل دینامیکی و/یا سینماتیکی وسیله، یک پیشبینی از وضعیت به دست میآورند و سپس تخمین پیشبینی شده با استفاده از اندازه گیریهای سنسوری به روزرسانی میشوند [۳]. تحقیقات قابل توجه و رو به گسترشی به مسیله تخمین وضعیت اختصاص یافته است (نظیر [۱۳] و [۱۴]). این تحقیقات، به صورت معمول از رهیافته استفاده مینمایند. روشهای تصادفی از آن جهت کالمن توسعهیافته استفاده مینمایند. روشهای تصادفی از آن جهت کارآمد هستند که معادلات سینماتیکی مورد استفاده برای پیشبینی نخمین، شامل اندازه گیریهای نویز ژیروسکوپ هستند که این نویزها غالباً توسط یک توزیع احتمالاتی با تابع چگالی احتمال معلوم، مدل میشوند.

از آنجایی که سنسورهای اینرسی ارزان قیمت که به صورت معمول مورد استفاده قرار میگیرند، از سنسورهای اضافی نظیر سنسور ستاره به عنوان اطلاعات مکمل برای جبران خطاها و نویزهای سنسوری در سنسور ژیروسکوپ استفاده میشود [۲]. اگرچه سنسورهای ستاره در مقایسه با ژیروسکوپها اطلاعات صحیحتری را در اختیار میگذارند، مقایسه با ژیروسکوپها اطلاعات صحیحتری را در اختیار میگذارند، حجم بالای محاسبات لازم برای پردازش اطلاعات در آنها منجر به کاهش سرعت محاسبات و در نتیجه کاهش نرخ نمونهبرداری و تأخیر کاهش سرعت محاسبات و در نتیجه کاهش نرخ نمونهبرداری و تأخیر در اندازه گیریهای سنسورهای ستاره میشود که مسئله تخمین وضعیت را به تخمین وضعیت با دادههای چند نرخی^۲ و تأخیردار، تغییر میدهد.

هر چند مسئله کنترل سیستمها با وجود تأخیر در تحقیقات بسیاری نظير [١٧] و [١٨] مورد توجه بوده است، مسئله تخمين حالت با اندازه گیری های تأخیردار و چندنرخی در برخی تحقیقات اخیر نظیر [8]، [10]، [10] و [18] مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. در مرجع [۷] تنها به مسئله تأخیر اندازه گیری در فرآیند تخمین پرداخته می شود که در آن اندازه گیری های تأخیر دار با استفاده از تخمین های فعلى و زمان هاى پيشين فيلتر كالمن برونيابى مىشوند تا اندازه گيرى زمان فعلى را پیشبینی نمایند و یک گین بهینه برای این اندازه گیری برونیابی شده استخراج می شود. [۱۵] و [۱۶] یک پیش بینی کننده آبشاری مخروجی و یک مشاهده گر وضعیت که تأثیر تأخیرها و زمان-های نمونهبرداری را جبرانسازی میکند، پیشنهاد میدهند به نحوی که در [۱۵] سیستم تأخیردار چند نرخی به یک سیستم بدون تأخیر و تک نرخی تبدیل می شود. به علاوه، در این مرجع از تئوری تصویرسازی ٔ و تکرار حالتها و یک فیلتر حالت خطی بهینه بازگشتی^{^۵} غیرافزونه برای این امر استفاده می شود. در [۶] فیلترهای کالمن مختلف برای هر نوع اندازه گیری استفاده شده و تخمینها با توجه به

همبستگی بین آنها در گام بعدی با یکدیگر ترکیب میشوند. ماتریس کووارایانس متقابل خطاهای تخمین فیلترهای کالمن محاسبه میشوند و در فرآیند ترکیب اطلاعات وارد میشوند.

در این مقاله و با هدف به دستگیری تأخیرهای اندازهگیری، از پیش-بینی مدل اندازهگیری همانند آنچه در مرجع [۷] پیشنهاد شده است، استفاده می گردد. این راهکار برای استفاده در مسئله تخمین وضعیت با وجود سنسورهای چندنرخی ژیروسکوپ و ستاره و با وجود تأخیر در اندازهگیریهای سنسور ستاره، بسط و توسعه داده می شود و صحت روش توسط دادههای شبیه سازی و دادههای جمع آوری شده از سنسورهای واقعی، مورد ارزیابی قرار می گیرد.

در بخش دوم، سینماتیک وضعیت سیستم با استفاده از پارامترهای کواترنین و همچنین مدل اندازه گیری ژیروسکوپ و سنسور ستاره ارائه میشود. در بخش سوم، روش پیشنهادی ارائه می گردد که در آن پس از ارائه مدل اندازه گیری پیش بینی شده، فیلتر کالمن توسعه یافته برای این کاربرد، اصلاح و بهینه می شود. در بخش چهارم نتایج شبیه سازی با استفاده از داده های شبیه سازی و همچنین داده های آفلاین جمع آوری شده از سنسورهای واقعی، ارائه می گردد. بخش پنجم به ارائه نتیجه گیری می پردازد.

۲- سینماتیک سیستم و مدل اندازه گیری ۲-۱- مدل سیستم و کواترنین

برای تعریف سینماتیک وضعیتی سیستم در ابتدا بردارهای وضعیت، سرعت زاویهای و شتاب زاویهای جسم را به صورت زیر تعریف می-شوند:

بردار چهارتایی q کواترنیون واحد است که وضعیت جسم را در محور اینرسی (W) نمایش میدهد:

$$\mathbf{q} = \begin{bmatrix} q_0 \\ \overline{\mathbf{q}} \end{bmatrix}, \quad \overline{\mathbf{q}} = \begin{bmatrix} q_1 \\ q_2 \\ q_3 \end{bmatrix} \tag{1}$$

وضعیت جسم در محور اینرسی بر حسب میزان چرخش حول سه محور اصلی X و Y و Z به ترتیب با زوایای رول⁶ (ϕ)، پیچ^Y (θ) و یاو^{$\wedge$} (ψ) نمایش داده می شود. در صورتی که ترتیب چرخش جسم به صورت ۳-۲-۱ یا به عبارتی دیگر چرخش ابتدا حول محور Z سپس Y و سپس X باشد، می توان از تبدیل زیر برای تبدیل زاویای اویلر به بردار کواترنین واحد استفاده نمود:

(٢)

 $\mathbf{q} = \begin{bmatrix} \cos(\varphi/2)\cos(\theta/2)\cos(\psi/2) + \sin(\varphi/2)\sin(\theta/2)\sin(\psi/2) \\ \sin(\varphi/2)\cos(\theta/2)\cos(\psi/2) - \cos(\varphi/2)\sin(\theta/2)\sin(\psi/2) \\ \cos(\varphi/2)\sin(\theta/2)\cos(\psi/2) + \sin(\varphi/2)\cos(\theta/2)\sin(\psi/2) \\ \cos(\varphi/2)\cos(\theta/2)\sin(\psi/2) - \sin(\varphi/2)\sin(\theta/2)\cos(\psi/2) \end{bmatrix}$

با استفاده از المانهای این بردار میتوان ماتریس چرخش (**R**(**q** را، برای نگاشت یک بردار در محور جسم (^B**r**) به یک بردار در محور اینرسی (^W**r**)، به صورت زیر تعریف کرد:

$$\mathbf{R} \begin{pmatrix} \mathbf{q} = \begin{bmatrix} q_0 \\ q_1 \\ q_2 \\ q_3 \end{bmatrix} = (\mathbf{r})$$

$$\begin{bmatrix} q_0^2 + q_1^2 - q_2^2 - q_3^2 & 2(q_1q_2 + q_0q_3) & 2(q_1q_3 - q_0q_2) \\ 2(q_1q_2 - q_0q_3) & q_0^2 - q_1^2 + q_2^2 - q_3^2 & 2(q_2q_3 + q_0q_1) \\ 2(q_1q_3 + q_0q_2) & 2(q_2q_3 - q_0q_1) & q_0^2 - q_1^2 - q_2^2 + q_3^2 \end{bmatrix}$$

به علاوه داريم: $\mathbf{r} = \mathbf{R}(\mathbf{q})^{B}\mathbf{r}$ به علاوه داريم: $\mathbf{\Theta}_{x} = \mathbf{R}(\mathbf{q})^{T}$ همچنين بردار سرعت زاويهای $\int_{z}^{T} (\omega_{x} - \omega_{y} - \omega_{z})^{T}) = \mathbf{\Theta}$, سرعت زاويهای جسم را محور جسم و حول سه محور اصلی X و Y و Z نشان می دهد که بردار شتاب زاويهای متناظر با آن به صورت می دهد که بردار شتاب زاويهای متناظر با آن به صورت با توجه به تعاريف فوق، در ادامه سينماتيک گسسته-زمان حرکت جسم تعريف می شود [1]-[2]:

$$\boldsymbol{\omega}_{k} = \boldsymbol{\omega}_{k-1} + T\boldsymbol{\alpha}_{k-1} + T\boldsymbol{\eta}_{\boldsymbol{\alpha},k-1}$$
 (1-4)

$$\boldsymbol{\alpha}_{k} = \boldsymbol{\alpha}_{k-1} + \boldsymbol{\eta}_{\boldsymbol{\alpha}_{k-1}} \tag{(Y-F)}$$

$$\mathbf{q}_{k} = \boldsymbol{\varphi}(\boldsymbol{\omega}_{k-1})\mathbf{q}_{k-1} \tag{(7-F)}$$

که در آن $\mathbf{\eta}_{lpha,k}$ نویز گوسی سفید با میانگین صفر و ماتریس کوواریانس $\sigma_{\eta_{lpha}}^2 \mathbf{I}_3$ است و T زمان نمونهبرداری میباشد و $\mathbf{I}_3$ یک ماتریس واحد 3×3 است. به علاوه داریم:

$$\boldsymbol{\varphi}(\boldsymbol{\omega}) = \exp\left\{\frac{1}{2}\begin{bmatrix} 0 & -\boldsymbol{\omega}^T \\ \boldsymbol{\omega} & -\boldsymbol{\omega}^T \end{bmatrix} T\right\} \qquad (\mathfrak{F}-\mathfrak{F})$$

همچنین ماتریس ضرب خارجی [×] به صورت بعد تعریف می-شود:

$$\begin{bmatrix} \boldsymbol{\omega} \times \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & -\omega_z & \omega_y \\ \omega_z & 0 & -\omega_x \\ -\omega_y & \omega_x & 0 \end{bmatrix} \qquad (\Delta^{-\varphi})$$

۲-۲- مدل اندازه گیری

سنسورهای مورد استفاده در این گزارش، سنسورهای ردیاب-ستاره^۴ و ژیروسکوپ^{۱۰} می باشند که به ترتیب وضعیت جسم در محور اینرسی و سرعت زاویهای جسم در محور جسم را اندازهگیری می کنند. در مدل ریاضی سنسور ستاره تنها نویز اندازهگیری در نظر گرفته میشود حال آنکه به دلیل استفاده از سنسورهای اینرسی ممز^{۱۱} علاوه بر نویز اندازه-

گیری، بایاس^{۱۲} و دریفت^{۱۲} نیز در مدل اندازهگیری ژیروسکوپ لحاظ میشوند.

مدل اندازهگیری سنسور ستاره:

سنسورهای وضعیت در تعیین وضعیت ماهواره، نظیر سنسور ستاره، سنسورهای با دقت بالا هستند که اندازه گیری از وضعیت جسم نسبت به محور اینرسی فراهم می آورند. مدل اندازه گیری این سنسورها در ادامه آورده شده است:

$$\mathbf{y}_{q_k} = \mathbf{q}_k \otimes \mathbf{v}_{q_k} \tag{(a)}$$

که $\otimes$ مبین ضرب در حوزه کواترنین است و برای سادگی در این کار با یک جمع ساده و نرمالیزه کردن پس از آن مدل میشود. $\mathbf{V}_q$ نیز یک نویز سفید گوسی با میانگین صفر و ماتریس کوواریانس $\mathbf{R}_{v_q}$ است.

آنچه در این نوع سنسورها مسئلهساز است، نرخ پایین نمونهبرداری (α, β) این نوع سنسورها مسئلهساز است، نرخ پایین نمونهبرداری پره ((α, β) تا ۱۰ هرتز) آنها است که به دلیل زمان بیشتر مورد آنها برای پردازش اطلاعات می باشد. در مقایسه با این سنسورها، ژیروسکوپ ها می توانند اندازه گیریهایی با پهنای باند زیاد در حد کیلوهرتز فراهم آورند [β]. این امر سبب می شود تا دادههای سنسورهای وضعیت به صورت معمول با تأخیر زمانی دریافت شود. بر این اساس مدل اندازه گیری این سنسورها به صورت بعد با وجود d تعداد نمونه تأخیر به صورت بعد با وجود d

$$\mathbf{y}_{q_k}' = \mathbf{q}_{k-d} \otimes \mathbf{v}_{q_{k-d}}$$
(9)

مدل اندازهگیری ژیروسکوپ:

$$\boldsymbol{\omega}_{m,k} = \boldsymbol{\omega}_k + \boldsymbol{b}_k + \boldsymbol{n}_k \tag{Y}$$

که در آن $\mathbf{n}_k$ نویز اندازه گیری سفید گوسی با میانگین صفر و ماتریس کوواریانس $\sigma_{\mathbf{n}}^2 \mathbf{I}_3$ است و $\mathbf{b}_k$ مبین برداریست که بایاس و دریفت را به صورت همزمان مدل می کند.

به منظور اضافه کردن مدل بایاس و دریفت به حالتهای سیستم و در نتیجه تخمین و جداسازی آن از اندازه گیری ژیروسکوپ، از مدل وینر که در ادامه آورده میشود، استفاده می گردد:

$$\mathbf{b}_{k} = \mathbf{b}_{k-1} + \mathbf{\eta}_{b,k-1} \tag{A}$$

که در آن $\mathbf{\eta}_{b,k}$ نویز سفید گوسی با میانگین صفر و ماتریس $\mathbf{\eta}_{b,k}$ کوواریانس $\mathbf{\eta}_b^2 \mathbf{I}_3$ است یا $\sigma_b^2 \mathbf{I}_3$

۳- روش پیشنهادی

در این بخش به ارایه روش پیشنهادی در این مقاله پرداخته می شود. ایده اصلی این روش در پیش بینی اندازه گیری زمان فعلی جهت استفاده در مشاهده گر فیلتر کالمن می باشد. این پیش بینی با استفاده از اندازه گیری دریافتی تأخیردار، پیش بینی تخمین زمان فعلی و تخمین به روز شده d نمونه قبل است. موضوع پیش بینی اندازه گیری زمان فعلی در مواجهه با تأخیر اندازه گیری در فیلتر کالمن پیشتر نیز

مجله انجمن مهندسی برق و الکترونیک ایران-سال بیستم- شماره سوم- پائیز ۱۴۰۲- صفحه ۱۴۹-۱۵۸ (

مورد بررسی قرار گرفته است (مرجع [Y]). آنچه در این کار متمایز است، استفاده همزمان از داده های چند نرخی سنسور ستاره و سنسور ژیروسکوپ و در نظرگیری همزمان تأخیر سنسور ستاره است. برای این منظور، زمان نمونه برداری سنسور ستاره به برابر ST، که S یک عدد صحیح مثبت است و S > D، در نظر گرفته می شود و T زمان نمونه برداری ژیروسکوپ است. در شکل ۱ می توان نحوه نمونه برداری و رسیدن دادههای سنسور ستاره را در مقایسه با زمانهای نمونه-برداری اصلی سیستم که مربوط به ژیروسکوپ است، مشاهده نمود.

شکل (۱): نحوه نمونه برداری داده ها و تأخیر سنسور ستاره

۲-۳ فیلتر کالمن توسعه یافته جمعی چند نرخی تأخیردار

با توجه به استفاده از نمایش کواترنین برای وضعیت، نیاز است تا همواره به محدودیت این نمایش و لزوم نرمال بودن بردار کواترنین نمایش دهنده وضعیت توجه داشت. با توجه به وجود محاسبات به روزرسانی در فیلتر کالمن، تضمینی برای نرمال ماندن تخمین به دست آمده نمی باشد. برای مواجهه با این امر، در تحقیقات موجود دو روش عمده تحت عناوین فیلتر کالمن توسعه یافته جمعی^{۱۴} (AEKF) و فیلتر کالمن توسعه یافته ضربی^{۱۵} (MEKF) ارایه شده است. فارغ از مقایسه عمیق این دو روش و انتخاب روش دقیق تر، در این تحقیق به مقایسه عمیق این دو روش و انتخاب روش دقیق تر، در این تحقیق به آن به حالت چندنرخی و تأخیردار، استفاده از AEKF پیشنهاد می شود. آنچه در این روش حائز اهمیت است، آن است که بردار تخمین زده شده کواترنین پس از هر نمونه زمانی تخمین، نرمالیزه می شود. [۸] وروش تحت عنوان نرمالیزاسیون اجباری (BF)^۹ نامگذاری می شود ([۸]

همانطور که پیشتر نیز عنوان گردید، به منظور استفاده از دادههای تأخیردار سنسور ستاره، در هر زمان نمونهبرداری که دادههای این سنسور دریافت میشود، با فرض معلوم بودن زمان اصلی نمونهبرداری، اندازه گیری زمان فعلی پیشبینی میشود. قابل ذکر است که به دلیل اندازه گیری زمان فعلی پیشبینی میشود. قابل ذکر است که به دلیل استفاده از روش AEKF، از جمع معمول برداری در فضای اقلیدسی برای این پیشبینی استفاده میکنیم و پس از انجام پیشبینی، نرمالیزاسیون انجام میشود. پیشبینی اندازه گیری سنسور ستاره به صورت بعد است:

$$\hat{\mathbf{y}}_{q_k} = \mathbf{y}'_{q_k} + \hat{\mathbf{q}}_k^- - \hat{\mathbf{q}}_{k-d}^+ \tag{9}$$

که در آن $\mathbf{\hat{q}}_{k}^{-}$ تخمین به پیش,بینی شده کواترنین با استفاده از سینماتیک ارایه شده در رابطه (۴–۳) و $\mathbf{\hat{q}}_{k-d}^{+}$ تخمین به روزرسانی شده در زمان نمونه برداری داده سنسور ستاره (نمونه زمانی (k-d)است. به منظوره نرمال سازی، این اندازه گیری پیش,بینی شده با استفاده از رابطه $\|\mathbf{\hat{y}}_{q_{k}}\| / \|\mathbf{\hat{y}}_{q_{k}}\|$ پیش از استفاده در فیلتر کالمن به روزرسانی می شود. رابطه (۹) را می توان به صورت زیر بازنویسی نمود: $\mathbf{\hat{y}}_{q_{k}} = \mathbf{q}_{k} \otimes \mathbf{\hat{y}}_{q_{k}}$ (۱۰)

که در آن $\hat{\mathbf{v}}_{q_{,k}}$ ، تخمین نویز اندازه گیری در زمان فعلی میباشد. به بیان دیگر، عدم قطعیتهای موجود در پیش بینی اندازه گیری، به صورت تاثیر نویز در اندازه گیری لحاظ میشود. همان طور که پیشتر نیز عنوان گردید، ضرب کواترنین رابطه (۱۰) با جمع برداری عنوان گر $\hat{\mathbf{y}}_{q_k} = \mathbf{q}_k + \hat{\mathbf{v}}_{q_k}$

در ادامه به منظور سادگی محاسبات، معادلات سیستم و اندازه گیری را به فرم کلی معادلات فضای حالت نوشته و پس از آن فیلتر کالمن توسعهیافته با وجود تأخیر و زمان نمونهبرداری چند نرخی را برای آن $\mathbf{x}_{k} = [\mathbf{\omega}_{k}^{T} \ \mathbf{\alpha}_{k}^{T} \ \mathbf{q}_{k}^{T} \ \mathbf{b}_{k}^{T}]^{T}$ استخراج مینماییم. با تعریف $\mathbf{x}_{k} = [\mathbf{\omega}_{k}^{T} \ \mathbf{\alpha}_{k}^{T} \ \mathbf{q}_{k}^{T} \ \mathbf{b}_{k}^{T}]$ و رابطه (۸)، خواهیم به عنوان بردار حالت از معادلات (۴–۱) تا (۴–۳) و رابطه (۸)، خواهیم داشت:

$$\mathbf{x}_{k} = \mathbf{f}(\mathbf{x}_{k-1}) + \mathbf{\eta}_{k-1} \tag{11}$$

که در آن $\eta_{k-1} \sim \mathcal{N}(\mathbf{0}_{13\times 1}, \mathbf{Q}_{\eta})$ و $\mathbf{Q}_{\eta} = blk - diag(T^2 \sigma_{\eta_{\alpha}}^2 \mathbf{I}_3, \sigma_{\eta_{\alpha}}^2 \mathbf{I}_3, \mathbf{0}_{4\times 4}, \sigma_b^2 \mathbf{I}_3)$ و تابع برداری $\mathbf{Q}_{\eta} = blk - diag(T^2 \sigma_{\eta_{\alpha}}^2 \mathbf{I}_3, \sigma_{\eta_{\alpha}}^2 \mathbf{I}_3, \mathbf{0}_{4\times 4}, \sigma_b^2 \mathbf{I}_3)$ از معادلات (۱–۴) تا (۱–۴) و (۸) به سادگی قابل حصول است. به نحوی مشابه و با استفاده از رابطه (۷) داریم:

$$\mathbf{y}_{1,k} = \mathbf{C}_1 \mathbf{x}_k + \mathbf{n}_k \tag{11}$$

که در آن $\mathbf{V}_{1,k} = \begin{bmatrix} \mathbf{I}_3 & \mathbf{0}_{3\times 3} & \mathbf{0}_{3\times 4} & \mathbf{I}_3 \end{bmatrix}$ و $\mathbf{y}_{1,k} = \mathbf{\omega}_{m,k}$ که در آن علاوه داريم:

$$\mathbf{y}_{2,k} = \mathbf{C}_2 \mathbf{x}_k + \hat{\mathbf{v}}_{q,k} \tag{(17)}$$

که در آن $\mathbf{V}_{2,k} = \begin{bmatrix} \mathbf{0}_{3\times 3} & \mathbf{0}_{3\times 3} & \mathbf{I}_4 & \mathbf{0}_{3\times 3} \end{bmatrix}$ و $\mathbf{V}_{2,k} = \hat{\mathbf{y}}_{q_k}$ و می توان با فرض گوسی بودن، مشخص نویز $\hat{\mathbf{v}}_{q_{k}}$ را به صورت بعد به دست آورد:

$$\hat{\mathbf{v}}_{q,k} \sim \mathcal{N}(\mathbf{0}_{4\times 4}, \hat{\mathbf{R}}_{\nu,k}) \tag{14}$$

جایی که

$$\hat{\mathbf{R}}_{\nu,k} = \mathbf{C}_2 \mathbf{P}_k^{-} \mathbf{C}_2^{T} + \mathbf{C}_2 \mathbf{P}_{k-d}^{+} \mathbf{C}_2^{T} + \mathbf{R}_{\nu_q} - \mathbf{C}_2 (\mathbf{P}_{k-d}^{+} \mathbf{A}_c^{T} + \mathbf{A}_c \mathbf{P}_{k-d}^{+}) \mathbf{C}_2^{T}$$
(10)

که در آن $\mathbf{P}_k^-$ ماتریس کوورایانس پیش،ینی فیلتر کالمن در زمان نمونهبردرای فعلی و $\mathbf{P}_{k-d}^+$ ماتریس کوورایانس به روز رسانی شده

فیلتر کالمن در زمان نمونهبرداری k-d است. به علاوه، ماتریس ${f A}_c$

$$\mathbf{A}_{c} = \prod_{j=1}^{d-1} \mathbf{A}_{k-j} (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k-j} \mathbf{C}_{1}) \mathbf{A}_{k-d}$$
(19)

که در آن k-j بهره فیلتر کالمن در نمونه زمانی k-j است و A-j است و ماتریس سیستم است که با استفاده از خطیسازی تابع برداری $\mathbf{A}_{k-j}$ ماتریس سیستم است که با استفاده از $\mathbf{A}_{k-j}$ ماتریس میادله (۱۱) حول $\mathbf{\hat{k}}_{k-j-1}^+$ به دست میآید. به عبارت دقیقتر داریم:

$$\mathbf{A}_{k-1} = \begin{bmatrix} \mathbf{I}_{3} & T\mathbf{I}_{3} & \mathbf{0} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{I}_{3} & \mathbf{0} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} & \boldsymbol{\varphi}(\hat{\boldsymbol{\omega}}_{k-1}^{+}) & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} & \mathbf{0} & \mathbf{I}_{3} \end{bmatrix}$$
(17)

بر این اساس به روز رسانی حالتهای سیستم در زمان نمونهبرداری فعلی که در آن دادههای سنسور ستاره و ژیروسکوپ به صورت همزمان در اختیار است به صورت بعد خواهد بود:

$$\hat{\mathbf{x}}_{k}^{+} = \hat{\mathbf{x}}_{k}^{-} + \mathbf{K}_{k} \left(\begin{bmatrix} \mathbf{y}_{1,k} \\ \mathbf{y}_{2,k} \end{bmatrix} - \mathbf{C} \hat{\mathbf{x}}_{k}^{-} \right)$$
(1A)

که $\mathbf{\hat{K}}_{k}^{T} = \mathbf{C}_{1}^{T} \mathbf{C}_{2}^{T}$ تخمین پسین یا به روزرسانی شده و $\mathbf{\hat{k}}_{k}^{-}$ تخمین پیشین یا پیشبینی شده توسط مدل است. در این حالت بهره کالمن $\mathbf{K}_{k}$ از رابطه بعد محاسبه می شود: (۱۹)

$$\mathbf{K}_{k} = (\mathbf{P}_{k}^{-}\mathbf{C}^{T} - \mathbf{N}^{T})(\mathbf{C}\mathbf{P}_{k}^{-}\mathbf{C}^{T} + \mathbf{R}_{k} - \mathbf{C}\mathbf{N}^{T} - \mathbf{N}\mathbf{C}^{T})^{-1}$$
که در آن داریم:

 $\mathbf{R}_{k} = blk - diag(\sigma_{n}^{2}\mathbf{I}_{3}, \hat{\mathbf{R}}_{\nu,k})$ و $\mathbf{N} = \mathbf{CP}_{k}^{-} - \mathbf{CP}_{k}^{+}\mathbf{A}_{c}^{T}$ به علاوه، ماتریس کوورایانس خطای تخمین $\mathbf{P}_{k}^{+}$ با استفاده از رابطه بازگشتی بعد به روزرسانی می شود:

$$\mathbf{P}_{k}^{+} = (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k} \mathbf{C}) \mathbf{P}_{k}^{-} (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k} \mathbf{C})^{T} + \mathbf{K}_{k} \mathbf{R}_{k} \mathbf{K}_{k}^{T} + (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k} \mathbf{C}) \mathbf{N}^{T} \mathbf{K}_{k}^{T} + \mathbf{K}_{k} \mathbf{N} (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k} \mathbf{C})^{T}$$

$$\mathbf{K}_{k} \mathbf{N} (\mathbf{I} - \mathbf{K}_{k} \mathbf{C})^{T}$$
(7.)

قابل ذکر است که $\mathbf{P}_k^-$ همانند فیلتر کالمن معمول با استفاده از انتشار کوواریانس توسط مدل سینماتیکی سیستم قابل حصول است. به عبارتی واضح تر:

$$\mathbf{P}_{k}^{-} = \mathbf{A}_{k} \mathbf{P}_{k-1}^{+} \mathbf{A}_{k}^{T} + \mathbf{Q}_{\eta}$$
(1)

توجه ا: قابل ذکر است که در نمونههای زمانی که داده سنسور ستاره در اختیار نمیباشد، فیلتر کالمن توسعهیافته با داده سنسور ژیروسکوپ به تنهایی به تخمین وضعیت میپردازد.

بر این اساس شماتیک کلی روش پیشنهادی در شکل ۲ برای وضوح بیشتر روش نمایش داده شده است. همان طور که در این شکل قابل مشاهده است، دو فیلتر کالمن به صورت همزمان وجود دارند که در هر

زمان نمونهبرداری، بسته به این که آیا اطلاعات سنسور ستاره در دسترس است یا خیر، تنها یکی از آنها فعال میشود. بر این اساس فیلتر کالمن معمولی در صورت عدم وجود اطلاعات سنسور ستاره، در حال کار است و پس نمونهبرداری و طی زمان پردازش (dT)، SW_1 فعال شده و موجب فعالسازی فیلتر کالمن اصلاح شده میشود که روابط آن در بالا بیان گردید و طبیعتاً این فیلتر نیازمند دریافت اطلاعات زمان قبلی فیلتر کالمن نرمال و اندازه گیریهای دریافتی می-باشد. در این حالت اتصال با باز شده سوییچ به صورت نرمال بسته SW_2 با فیلتر کالمن نرمال قطع میشود. آنچه ذکر آن قابل اهمیت است که فاز پیشگویی در دو فیلتر کالمن اصلاح شده و نرمال یکسان به علاوه، طبیعی است که سوییچ ها صرفاً برای نمایش روند کلی کار به علاوه، طبیعی است که سوییچ ها صرفاً برای نمایش روند کلی کار نوار داده شدهاند و در برنامهنویسی روندی متفاوت برای پیادهسازی نواسی برای پیادهسازی این مورد، استفاده میشود.

شکل (۲): شماتیک کلی روش پیشنهادی به منظور وضوح بیشتر روش پیشنهادی، در جدول ۱، شبه کد روش

پیشنهادی خلاصه شده است.

جدول (۱): شبه کد روش پیشنهادی برای فیلتر کالمن توسعهیافته چندنرخی در تخمین وضعیت با وجود سنسورهای ستاره و

 $\mathbf{P}_{0}^{+}$ و $\hat{\mathbf{X}}_{0}^{+}$ به k=0 به $\hat{\mathbf{X}}_{0}^{+}$ و k=0 در هر زمان نمونهبرداری k=0: k=0 اول: پیشبینی تخمین

ا-۱-پیش بینی حالت با استفاده از مدل بیان شده در رابطـه (۱۱) بـه صورت $\mathbf{x}_k^- = \mathbf{f}(\mathbf{x}_{k-1}^+)$

۱-۲- پیشبینی کوواریانس توسط رابطه (۲۱).

گام دوم: به روزرسانی تخمین:

حالت اول: اگر تنها اندازه گیری ژیروسکوپ در دسترس است: در این حالـت بـا فرض در اختیار داشتن مدل اندازه گیـری (۱۲) از فیلتـر کـالمن توسـعهیافتـه استفاده میشود. <u>حالت دوم</u>: اگر اندازه گیری سنسور ستاره و سنسور ژیورسکوپ در اختیار باشد: ۲-۲-۱- محاسبه مر

مجله انجمن مهندسي برق و الكترونيك ايران-سال بيستم- شماره سوم- پائيز 1402- صفحه 144- 100 📾

۲-۲-۲- محاسبه $\hat{\mathbf{R}}_{r,k}$ توسط رابطه (۱۵). ۲-۲-۳- محاسبه $\mathbf{K}_k$ توسط رابطه (۱۹). ۲-۲-۴- به روزرسانی تخمین (محاسبه $\hat{\mathbf{X}}_k^+$) توسط رابطه (۱۸). ۲-۲-۵- به روزرسانی کووریانس تخمین (محاسبه $\mathbf{P}_k^+$) توسط رابطه (۲۰).

۴ – شبیه سازی الگوریتم

در این بخش به ارائه نتایج شبیه سازی الگوریتم در محیط متلب با داده های شبیه سازی شده و همچنین داده های آفلاین جمع آوری شده از سنسور ژیروسکوپ موجود در واحد اندازه گیری اینرسی (IMU) مدل STIM300 و سنسور ستاره مدل می پردازیم.

برای این منظور، در ابتدا، به تحلیل مشخصات عملکردی ژیروسکوپ به منظور به دست آوردن برآوردی نسبتاً مناسب از مشخصات نویز اندازه گیری پرداخته می شود.

۴-۱- تحلیل مشخصات عملکردی ژیروسکوپ از روی دیتاشیت مربوطه

برای این منظور و با توجه به وابستگی روش فیلتر کالمن توسعه یافته به مشخصات نویز، در ابتدا بایستی مشخصات نویز از روی دیتاشیت سنسور ژیروسکوپ استخراج شود. با توجه به جدول مشخصات واحد اندازهگیری اینرسی (IMU) مدل STIM300 با توجه به ^{۱۷} ARW می-توان به مشخصه نویز در فرکانسهای میانی پی برد. در نظر بگیرید:

$$\sigma_{v} = ARW \left[rad / s^{1/2} \right] \tag{(17)}$$

در این حالت واریانس نویز ژیروسکوپ، σ_n^2 ، را میتوان به صورت بعد محاسبه نمود:

$$\sigma_{\mathbf{n}}^2 = \frac{\sigma_v^2}{T} \tag{(YT)}$$

که برای سنسور مورد استفاده بعد از تبدیلات لازم برابر با $\sigma_{
m n}^2 = 9.52 imes 10^{-8}$

قابل ذکر است که در این مقدار در نظر گرفته شده نویزهای فرکانس بالا ناشی از اجزای الکترونیکی فرکانس بالا که در جدول مشخصات عملکردی با Angle white noise مشخص می شود و همچنین نویزهای فرکانس پایین که در جدول با Rate random walk نویزهای فرکانس پایین که در جدول با Bias instability نادیده گرفته شدهاند. In-Run bias stability یا لائی انداز انحراف برای میزان انحراف بایاس در طول عملکرد سنسور در طی زمان و در شرایطی است که تغییرات دمایی وجود ندارد. بر این اساس میتوان واریانس نویز در دینامیک در نظر گرفته شده برای بایاس در معادله (۸) را تنظیم نمود. این مقدار بر اساس مقدار ارائه شده n/hبرای راین انحراف را واریانس نویز در دینامیک در نظر گرفته شده برای بایاس در معادله واریانس نویز در دینامیک در نظر گرفته شده برای بایاس در معادله واریانس نویز در دینامیک در نظر گرفته شده برای بایاس در معادله واریانس نویز در دینامیک در نظر میزان انحراف را در طول زمان نشان میدهد، σ_b به صورت تقریبی برابر با نصف این

۲-۴- نتایج شبیهسازی با دادههای شبیهسازی شده

در این بخش به ارایه نتایج شبیهسازی الگوریتم با دادههای تولیدی از محیط شبیهسازی و سینماتیک سیستم پرداخته میشود. برای این منظور دو حالت مختلف بدون تأخیر و زمان نمونهبرداری کوتاه و حالت تأخیردار و زمان نمونهبرداری زیاد برای سنسور ستاره در نظر گرفته میشود و کیفیت تخمینها مورد مقایسه قرار میگیرند تا بتوان در بخش بعد نتایج تخمین با دادههای واقعی را مورد ارزیابی بهتر قرار داد. شکل ۳ نمایش دهنده اندازه گیری سنسور ستاره بر حسب زوایای اویلر شکل ۳ نمایش دوضعیت جسم متحرک است در شرایطی است که نران نمونهبرداری سنسور ستاره و ژیروسکوپ هر دو 0.02sec و بوده و سرعت زاویهای و اندازه گیری سنسور ژیروسکوپ را نمایش میهد و سرعت زاویهای و اندازه گیری سنسور ژیروسکوپ را نمایش میهد و میزان بایاس و دریفت تخمین زده شده برای ژیروسکوپ در شکل ۶ میزان بایاس و دریفت تحمین زده شده برای ژیروسکوپ در شکل ۶

حال، به منظور بررسی اثر تأخیر و زمان نمونهبرداری متفاوت سنسور ستاره، زمان نمونهبرداری ژیروسکوپ 0.02 sec و سنسور ستاره 2sec بوده و سنسور ستاره دارای تأخیر 1sec در نظر گرفته می شود. شکل ۷ نمایش دهنده اندازه گیری سنسور ستاره بر حسب کواترنین همراه با تخمین وضعیت جسم متحرک است. شکل ۸ نتیجه تخمین سرعت زاویه ای و اندازه گیری سنسور ژیروسکوپ را نمایش می هد و میزان بایاس و دریفت تخمین زده شده برای ژیروسکوپ در شکل ۹ میزان بایاس و دریفت تخمین بردار خطای تخمین وضعیت در شکل ۱۰ نمایش داده شده است.

Run-Run یا Turn-on bias stability یا Turn-on bias stability مقدار در نظر گرفته می شود. Turn-on bias stability یا bias حضور یک بایاس اولیه در سنسور در زمان شروع به کار را نمایش می دهد که این مقدار می تواند از یک شروع تا شروع بعدی سنسور بسته به تغییرات دمایی، فیزیکی، مکانیکی و الکتریکی نوسان داشته باشد. تغییرات مقدار اولیه بایاس (در صورت یکسان بودن شرایط) در طول عمر کاری سنسور تحت عنوان Turn-on bias شرایط) در طول عمر کاری سنسور تحت عنوان stability تغییرات مود و ایک ساس از این معیار تنها تغییرات مود و محتالی بایاس در شروع به کارهای مختلف را می توان استنتاج نمود و معیاری از مقدار اولیه بایاس را در اختیار قرار نمی دهد.

مجله انجمن مهندسی برق و الکترونیک ایران-سال بیستم- شماره سوم- پائیز ۱۴۰۲- صفحه ۱۵۸-۱۵۸

شکل (۴): تخمین سرعت زاویهای و اندازه گیری سنسور ژیروسکوپ با دادههای شبیهسازی بدون تأخیر و با زمان نمونهبرداری ۰۰۰۲ ثانیه

شکل (۵): بایاس و دریفت تخمین زده شده برای ژیروسکوپ با داده-های شبیهسازی بدون تأخیر و با زمان نمونهبرداری ۰٫۰۲ ثانیه

شکل (۶): بردار خطای تخمین وضعیت با دادههای شبیهسازی بدون تأخیر و با زمان نمونهبرداری ۰٫۰۲ ثانیه سنسور ستاره

شکل (۷): تخمین وضعیت و اندازهگیری سنسور ستاره با دادههای شبیهسازی با تأخیر ۱ و زمان نمونهبرداری ۲ ثانیه سنسور ستاره

شکل (۹): بایاس و دریفت تخمین زده شده برای ژیروسکوپ با داده-های شبیهسازی با تأخیر ۱ و زمان نمونهبرداری ۲ ثانیه سنسور ستاره

بدون ارزیابی عددی و محاسبه مجذور میانگین مربعات خطا (^۸'RMSE) خطای تخمین و تنها از مقایسه شکلها پرواضح است که هر چند وجود تأخیر اندازه گیری کیفیت تخمین وضعیت را تضعیف می کند، اما این تخمین همچنان دقت خوبی داشته و همگرا است. **توجه ۲**: روش های مختلف دیگر، نظیر آنچه در مرجع [۱۰] ارایه شده است، در به دست گیری تأخیر و چندنرخی بودن سنسورها نیز پیشتر مورد بررسی و شبیه سازی قرار گرفتند که غالباً به واگرایی تخمین در

۴-۳- نتایج شبیهسازی الگوریتم با دادههای آفلاین از سنسورهای واقعی

حضور تأخیرهای بزرگ منجر شد.

and

ranian Assoc

در این بخش به ارزیابی تخمین گر پیشنهادی با استفاده از دادههای جمع آوری شده از سنسور ژیروسکوپ موجود در واحد اندازه گیری اینرسی (IMU) مدل STIM300 و سنسور ستاره مدل پرداخته می شود. برای این منظور دادههای ارسالی ارزیابی شده و پس از محاسبه

دقیق زمانهای نمونهبرداری در سنسورهای ژیروسکوپ و ستاره و به علاوه ارزیابی زمانهای نمونهبرداری و دریافت دادهها در سنسور ستاره و در نتیجه محاسبه تأخیر پردازش، الگوریتم مورد نظر پیادهسازی شده است.

در شکل ۱۱ نتیجه تخمین وضعیت در مقایسه با مقادیر اندازه گیری شده و خروجی سینماتیک سیستم برای دادههای تجربی قابل مشاهده است. تخمین سرعت زاویهای در مقایسه با خروجی سنسور ژیروسکوپ در شکل ۱۲ آورده شده است و نهایتاً نتیجه تخمین بایاس سنسور ژیروسکوپ در شکل ۱۳ برای دادههای جمعآوری شده نمایش داده شده است. همان طور که از شکل ۱۱ مشخص است، نتیجه تخمین وضعیت، با اندازه گیریها و خروجی سینماتیک هماهنگی کامل دارد. قابل ذکر است که اندازه گیریها در واقع با تأخیر دریافت می شوند اما در رسم آنها، اندازه گیری مربوط به هر زمان در همان زمان رسم شده است. نتیجه تخمین سرعت زاویهای در مقایسه با خروجی سنسور ژیروسکوپ شکل ۱۲ نمایش داده شده است این هماهنگی نیز به وضوح قابل نمایش است. سپس، شکل ۱۳ نتیجه تخمین بایاس سنسور ژیروسکوپ را نمایش می دهد.

۵- نتیجهگیری

در این مقاله، فیلتر کالمن توسعهیافته برای استفاده در تخمین وضعیت با وجود دادههای چند نرخی سنسورهای ستاره و ژیروسکوپ و در حضور تأخیر در اندازه گیری سنسور ستاره بسط و توسعه داده شد. برای این منظور از ایده اصلی پیشبینی مدل اندازه گیری زمان حال سنسور ستاره و به دنبال آن پیشبینی مدل نویز اندازه گیری زمان فعلی استفاده گردید و سپس روابط فیلتر کالمن برای این منظور ارایه شد. به دنبال آن صحت روش ارائه شده با دادههای شبیهسازی و داده-های واقعی ارزیابی و مورد تأیید قرار گرفت. قابل ذکر است که برای استفاده از دادههای واقعی مشخصات نویز سنسور ژیروسکوپ به دقت و از روی دیتا شیت سنسور مربوطه محاسبه گردید.

پیادهسازی روش ارائه شده بر روی یک میکروکنترلر نظیر میکروهای سری ARM به منظور ارزیابی قابلیت پیادهسازی روش در کاربردهای واقعی به عنوان ادامه این تحقیق، مد نظر قرار دارد. همچنین به عنوان ادامه کار میتوان وجود انواع عیوب سنسوری را با استفاده از روش پیشنهادی بررسی نمود و الگوریتم را برای این منظور توسعه داد. Filters for Photogrametry based Gyroscope Drift and Robot Attitude Estimation", ISA Transactions, vol. 53, no. 2, pp. 524–532, 2014.

- [3] N. Sadeghzadeh-Nokhodberiz, J. Poshtan, "Distributed Interacting Multiple Filters for Diagnosis and Identification of Robotic Sensor Faults", IEEE Transactions on Systems, Man and Cybernetics: Systems, vol. 7, no. 47, pp. 1383 – 1393, 2017.
- [4] N. Sadeghzadeh--Nokhodberiz, J. Poshtan, A. Wagner, E. Nordheimer, E. Badreddin, "Distributed Observers for Pose Estimation in the Presence of Inertial Sensory Soft Faults", ISA Transactions, vol. 53, no. 4, pp. 1307–1319, 2014.
- [5] Z. Zhou, C. Zeng, X. Tian, Q. Zeng, X. Lu. "A quaternion-based indirect Gaussian particle filter for nonlinear attitude estimation", Review of Scientific Instruments vol. 92, no. 5, 2021.
- [6] A. Khosravian, T. Jochen, M. Robert, H. Tarek, "Recursive attitude estimation in the presence of multirate and multi-delay vector measurements", In 2015 American Control Conference (ACC), pp. 3199-3205. IEEE, 2015.
- [7] T. D. Larsen, N. A. Andersen, O. Ravn, N. K. Poulsen. "Incorporation of time delayed measurements in a discrete-time Kalman filter", In Proceedings of the 37th IEEE Conference on Decision and Control (Cat. No. 98CH36171), vol. 4, pp. 3972-3977. IEEE, 1998.
- [8] I. Y. Bar-Itzhack, J. Deutschmann, F. Markley. "Quaternion normalization in additive EKF for spacecraft attitude determination", In Navigation and Control Conference, pp. 2706. 1991.
- [9] J. L. Crassidis, F. L. Markley, Y. Cheng. "Survey of nonlinear attitude estimation methods." Journal of guidance, control, and dynamics, vol. 30, no. 1, pp. 12-28, 2007.
- [10] A. Fatehi, B. Huang. "Kalman filtering approach to multi-rate information fusion in the presence of irregular sampling rate and variable measurement delay", Journal of Process Control vol. 53, pp. 15-25, 2017.
- [11] J. Cemenska, Sensor Modelling and Kalman Filtering Applied to Satellite Attitude Determination, MSc Dissertation, University of California at Berkeley, 2004.
- [12] Y. Yang, Z. Zhou, "Attitude estimation: with or without spacecraft dynamics?", Advances in Aircraft and Spacecraft Science, vol. 4, no. 3, pp. 335-351, 2017.
- [13] N.S. Nokhodberiz, H. Nemati, A. Montazeri, "Eventtriggered based state estimation for autonomous operation of an aerial robotic vehicle", IFAC-PapersOnLine, vol. 52, no.13, 2348-2353, 2019.
- [14] A. Moutinho, M. Figueir^oa, J.R. Azinheira, "Attitude estimation in so (3): a comparative uav case study", Journal of Intelligent & Robotic Systems, vol. 80, no.3, pp. 375-384, 2015.
- [15] H. Lin, S. Sun, "Estimator for multirate sampling systems with multiple random measurement time delays", IEEE Transactions on Automatic Control, vol. 67, no.3, pp. 1589-1596, 2022.
- [16] A. Comellini, D. Casu, E. Zenou, V. Dubanchet, C. Espinosa, "Incorporating delayed and multi-rate measurements in navigation filter for autonomous space rendezvous", Journal of Guidance, Control, and Dynamics, vol. 43, no.6, 1164-1172, 2020.
- $H_{_{\infty}}$ مسعود شفیعی، حمیدرضا احمدزاده، ایمان خادمی، "کنترل [۱۷]
- مقاوم آموزشپذیر تکرارشونده برای سیستمهای تأخیردار زمانی همراه
- با عدم قطعیت پارامتری: رویکرد تئوری سیستمهای دوبعدی"، مجله

شکل (۱۱): تخمین وضعیت (زوایای اویلر) در مقایسه با اندازه گیری

شکل (۱۲): تخمین سرعت زاویهای در مقایسه با اندازهگیری سنسور

مراجع:

- J. Sola, Quaternion kinematics for the error-state Kalman filter, arXiv preprint arXiv:1711.02508. 2017 Nov 3.
- [2] N. Sadaghzadeh N., J. Poshtan, A. Wagner, E. Nordheimer, E. Badreddin, "Cascaded Kalman-Particle

مجله انجمن مهندسی برق و الکترونیک ایران-سال بیستم- شماره سوم- پائیز ۱۴۰۲- صفحه ۱۴۹- ۱۵۸ 🕽

انجمن مهندسي برق و الكترونيك ايران- جلد نوزدهم- شماره سوم-صفحه ۲۰۱–۲۱۳، سال ۱۴۰۱.

[۱۸] سید حمید هاشمی پور، "طراحی رویتگر تطبیقی پیش بین برای سیستمهای دارای تأخیر همزمان در ورودی و حالت همراه با نامعيني"، مجله انجمن مهندسي برق و الكترونيك ايران- جلد نوزدهم- شماره دوم-صفحه ۲۳۳-۲۴۲، سال ۱۴۰۱.

- ¹ Extended Kalman Filter
- ² Multi-rate measurements
- ³ Cascaded
- ⁴ Projection
- ⁵ Non-augmented recursive optimal linear state filter
- ⁶ roll
- ⁷ pitch

- ⁸ yaw
   ⁹ Star-Tracker
   ¹⁰ Gyroscope
- ¹¹ MEMS ¹² Bias

- ¹³ Drift
   ¹⁴ Additive Extended Kalman Filter (AEKF) ¹⁵ Multiplicative Extended Kalman Filter (MEKF)
- ¹⁶ Brute Force Normalization
- ¹⁷ Angular Random Walk
- ¹⁸ Root Mean Square Error